

О. К. ТАХТАЙ

СКІФСЬКА СТАТУЯ З С. ОЛЬХОВЧИК ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

В Донецькому обласному краєзнавчому музеї зберігається кам'яна статуя скіфа-воїна, яка надійшла до музею в 1950 р. з с. Ольховчик,

Рис. 1. Стела з с. Ольховчик.

Амвросіївського району, Донецької області. Обставини її знахідки залишились невідомими.

Статуя вирізьблена з пісковикового блока, трохи звуженого в нижній частині. Висота його 0,67 м, ширина 0,5 м, товщина 0,4 м. Ребра трохи заокруглені.

Голова статуї не відокремлена від тулуба, талія та ноги не позначені. Деталі фігури і спорядження виконані в техніці плоского рельєфу.

На голові воїна одягнений аттичний шолом з напотиличником. Лице кругле, з широкими щелепами та масивним підборіддям. Очі

великі, трохи розкосі. Ніс плоский, прямий, короткий. Рот намічений прямою щілиною. Вуса широкі, звисаючі.

На шні у воїна кругла вита масивна гривня. Воїн одягнений в короткий каптан, прямі борти якого облямовані двома смугами, що йдуть від коміра до подолу.

На грудях каптана, можливо, нашита пара округлих панцирних пластин. На спині їм відповідає теж пара пластин, але ромбовидної форми¹. Каптан підперезаний широким поясом. До пояса прикріплені

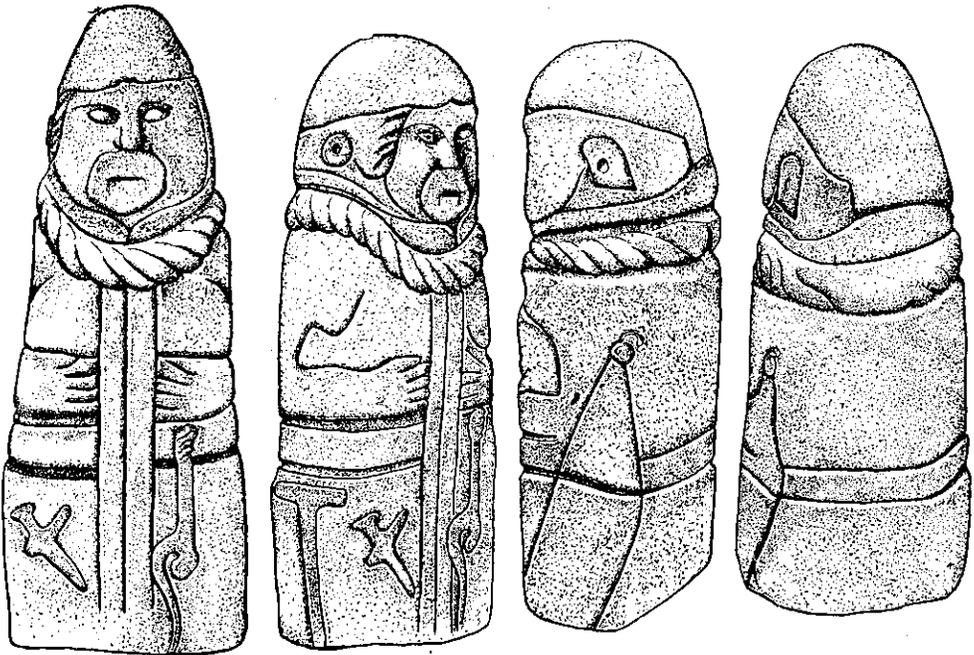

Рис. 2. Рисунок стели.

предмети озброєння. Спереду справа на ремені висить короткий акінак з брусковидним навершником та метеликоподібним перехрестям. На піхвах є бокова лопать, закінчуються вони серцевидним наконечником.

Зліва висить велика нагайка з рукояткою, обвитою в верхній частині спіральною стрічкою (шкіряною або, скоріше, металевою)². Нижній кінець рукоятки з голівкою, верхній гачкоподібно зігнутий. На правому боці до пояса підв'язана велика вузька, майже рівнокінцева сокира з довгою рукояткою, що спускається нижче краю каптана. На лівому боці висить лук у вузькому прямокутному, закругленому в нижній частині сагайдаці-гориті. Долоні рук, зігнуті в ліктях під прямим кутом, лежать на животі над поясом.

Звертають на себе увагу різні прийоми зображення частин тіла та зброї на площинах блока. На передній та правій площинах вони виділені рельєфами, на задній та лівій, крім деталей шолома, лише прокреслені. Аттична форма шолома дозволяє датувати стелу кінцем V—IV ст. до н. е.

¹ Пластини такого ж призначення, але трохи інші за формою та розмірами — більші, трикутні — зображені на Терновській стелі, опублікованій Н. Г. Елагіною. Автор публікації називає їх «рельєфними монетками». Див. Н. Г. Елагіна. Скифские антропоморфные стелы Николаевского музея, СА, 1959, № 2, стор. 189, 193, рис. 3 г, 4 г.

² Подібні спіральні стрічки знайдені в Келермесському та Єлисаветовському курганах. Див. ИАК, в. 35, рис. 5, 12.

**СКИФСКАЯ СТАТУЯ ИЗ с. ОЛЬХОВЧИК
ДОНЕЦКОЙ ОБЛАСТИ**

Резюме

В Донецком областном краеведческом музее хранится каменная статуя скифа-воина, найденная в с. Ольховчик, Амвросиевского района, Донецкой области. Воин имеет полный набор вооружения — шлем, панцирь, акинак, топор, лук в горите, нагайку. На шее одета витая гривна. Кафтан подпоясан широким поясом. Стела датируется концом V—IV в. до н. э.
